

Vartteja vapaa-ajasta

Webinaari 20.3.2026

Hallitusohjelmataavoitteet, Maria Salenius, hyvinvointiasioiden johtaja

Rasisminvastainen viikko, Fanni Tainio, verkostoasiantuntija

Kulttuuripoliittinen selonteko, Johanna Selkee, kulttuurin erityisasiantuntija

Me kaikki olemme vastuussa yhteisestä turvallisuudestamme

- Kunnioitamme toistemme fyysistä ja sosiaalista tilaa.
- Kuuntelemme toisiamme ja annamme kaikille mahdollisuuden osallistua keskusteluun.
- Puhumme kunnioittavasti kaikista ihmisistä ja ihmisryhmistä.
- Annamme jokaisen puhua omasta puolestaan emmekä tee oletuksia toisistamme.
- Puutumme häiritsevään puheeseen ja käytökseen yhteisvastuullisesti.

Noudatamme Kuntatalolla ja Kuntaliitossa turvallisemman tilan periaatteita

Hallitusohjelmataavoitteet

Maria Salenius
Hyvinvointiasioden johtaja

Hallitusohjelmataavoitteet 2027

- Hallitusohjelmataavoitteiden valmistelu aloitettu Kuntaliitossa keskitetysti syksyllä 2025
- Painopisteitä työstetty yksiköissä ja johtoryhmässä
- Lopulliset tavoitteet asetetaan kevään 2026 aikana
- Samaan aikaan monet muut tahot tekevät omia tavoitteitaan
- Ministeriöt tekevät omilla hallinnonaloillaan ns. virkamiespuheenvuoroja
- Keskusteluita puolueiden kanssa käydään jo nyt
- Taustalla myös yli vaalikausien menevä parlamentaarinen työ

***Toimintakykyinen ja tulevaisuuteen
luottava Suomi ei synny ilman hyvinvoivia
asukkaita.***

Eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen on kunnan keskeisimpiä tehtäviä.

Kun ennaltaehkäisevistä palveluista tingitään, kasvaa raskaampien palveluiden tarve.

Kuntien toimintakyvyn vahvistaminen on samalla koko julkisen talouden kestävyys- turvaamista.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvät alustavat tavoitteet

- Painotukset eri-ikäisten hyvinvoinnissa ja kytkennät vaikutuksiin palvelutarpeessa ja toimintakyvyssä
- Hyten laaja-alaisuuden tunnistaminen
 - Tiedon saatavuus ja liikkuvuus
- Kuntien erilaistuminen haastaa myös hyvinvoinnissa
- Rahoituksen turvaaminen etenkin vapaa-aikatoimessa
- Nuorten hyvinvointi ja tulevaisuudenusko
- Ikäystävällisyyden nostaminen kuntien toiminnassa

Eri ikäryhmiin liittyviä nostoja

Nuorten hyvinvointiin ja syrjäytymisen ehkäisyyn sekä tulevaisuususkon vahvistamiseen tulee panostaa kansallisella monitoimijaisella yhteistyöllä

Tuetaan ikääntyvän väestön toimintakykyä ja yhteisöllisyyttä aktiivisina kuntalaisina

Tunnistetaan nykyistä paremmin kunnissa jo tehtävä työ ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämiseksi, eikä luoda kunnille uusia velvoitteita ikääntyneen väestön palveluiden järjestämiseen.

•

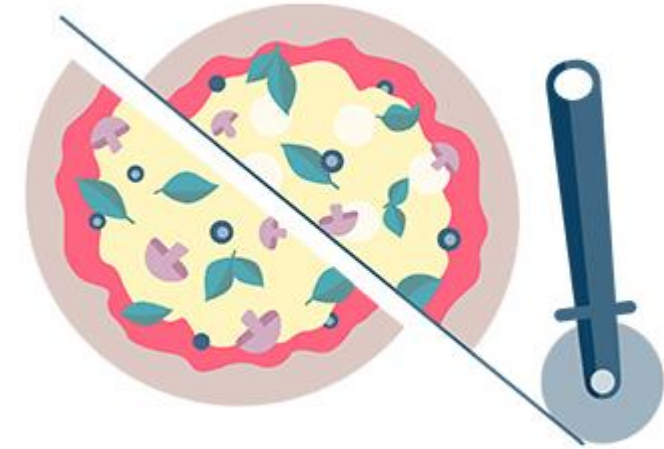
•

Nostoja yhdyspintojen osalta

- *Yhteistyön merkityksen huomiointi eri toimijoiden välillä*
- *Lisäsääntelyn sijaan vahvempi kumppanuusajattelu eri toimijoiden välillä*
- *Taloudelliset kannusteet myös hyvinvointialueille yhteistyön näkökulmasta (esim. työllisyyden hoito)*
- *Monialaiset palvelut ja palveluiden vaikuttavuus*

Tavoitteena yhteistyössä tulee olla yhteisten asukkaiden hyvinvoinnin ja alueen elinvoiman edistäminen.

- **Yhdyspinnoissa painotus vahvasti etenkin laaja-alaisessa yhteistyössä**

Maria Salenius
Hyvinvointiasioiden johtaja
Hyvinvointi ja sivistys
Etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi
050-561 0466

www.kuntaliitto.fi
www.kommunforbundet.fi

Rasisminvastainen viikko 16.–22.3.2026

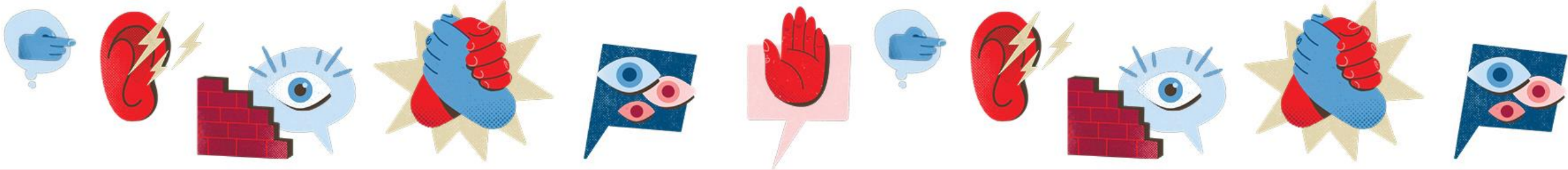
Fanni Tainio

Verkostoasiantuntija, Kuntaliitto

Kuutoskaupunkien verkostohanke yhdenvertaisuuden edistämiseksi

fanni.tainio@kuntaliitto.fi

Hyvää rasisminvastaista viikkoa!

- **Rasisminvastaista viikkoa vietetään 16.–22.3.2026.**
- **Kuntaliitto tukee Suomen Punaisen Ristin kampanjaa, jonka teemana on tänä vuonna turvallisuus.**

Yhdenvertaisuus rakentuu kunnissa!

- Kuntien tulee edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää kaikessa toiminnassaan niin viranomaisina, palvelujen tarjoajina, koulutuksen järjestäjinä kuin työnantajinakin.
- Jokaisella on oikeus elää ilman syrjintää, pelkoa tai ulossulkemista sekä oikeus tulla kohdatuksi yhdenvertaisena ja arvokkaana yhteiskunnan jäsenenä.
- Kunnilla on vastuu huolehtia siitä, että kaikkien kuntalaisten oikeudet toteutuvat ja että jokaisella on mahdollisuus osallistua täysipainoisesti yhteiskuntaan.

Kuntaliitto on tänä vuonna kannustanut kaikkia kuntia ja kaupunkoja lähtemään kampanjaan mukaan!

Kampanjamateriaalit kunnille ja kaupungeille

Somemateriaalit

Julisteet (A3)

Digiscreenit

Painoaineistot (tarrat, pöytäpuhujat jne.)

Materiaali kouluille ja nuorisotyöhön

Canva-
pohjia, joihin
lisättävissä
kunnan logo

Tilattavissa
SPR:n sivuilta

Esimerkki kampanjamateriaalista

sijoita tähän kohtaan
kaupungin / kunnan logo

Punainen Risti
Röda Korset

**Puutemme
rasismiin.**

**Rasisminvastainen viikko
16.-22.3.2026**

KUNTA
LIITTO | Kommun-
förbundet

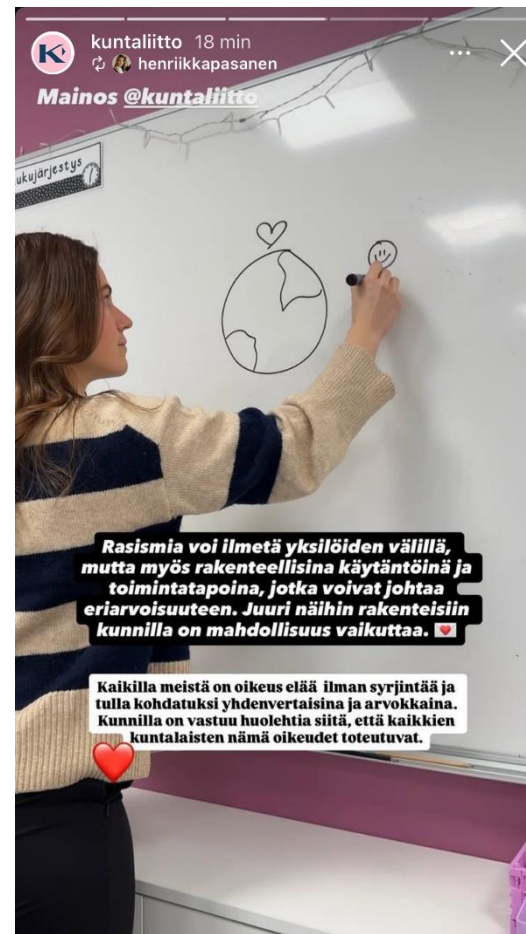

**Onneksi on
KUNNAT!**

KUNTA
LIITTO

Rasisminvastaisen viikon näkyvyyttä vaikuttajayhteistyöllä (Instagram, Tiktok)

Henriikka Pasanen

Fardus Hassan

**Kurkkaa kampanjaan nettisivuillamme
ja somessa – kuulemme mielellämme
myös palautetta!**

**Rasisminvastainen kampanja ja
teemaviikko 16.–22.3.2026 – Puutu
rasismiin | Kuntaliitto.fi**

Osana käynnissä olevaa *Kuutoskaupunkien verkostohanketta yhdenvertaisuuden edistämiseksi* on julkaistu kirjallinen koonti!

*Kuutoskaupunkien verkostohanke
yhdenvertaisuuden edistämiseksi | Kuntaliitto.fi*

Sisältö:

Rasismien ja muun syrjinnän yleisyys Suomessa..... 5

Kyselyn kohderyhmä ja vastaajien taustatiedot..... 6

Vastaajien kokema tiedonsaanti rasismista ja sen ilmenemisestä 7

Henkilöstölle suunnatut antirasismikoulutukset..... 8

Kaupunkien käytössä olevat toimintaohjeet ja -mallit..... 10

Nykyiset käytännöt rasismien- ja syrjinnänvastaisessa työssä..... 12

Rasismien- ja syrjinnänvastaisen työn kehittäminen.....16

Lähteet.....20

Liite 1: Kyselyn kysymykset.....21

Hyvät käytännöt rasisminvastaisessa työssä –kysely ja koonti (2025)

Käytännön työn näkyväksi tekeminen

- Minkälaista rasisminvastaista työtä kuutoskaupunkien eri toimialoilla, palveluissa ja hallinnonaloilla tehdään?
- Kokosimme konkreettisia esimerkkejä yhteen
- Koonti koettiin tärkeäksi, koska vastaavaa ei ole aikaisemmin tehty

Kehittämistarpeiden tunnistaminen

- Miten työtä tulisi tulevaisuudessa kehittää?

Hyvien käytäntöjen jakaminen ja yhteinen oppiminen

- Hyvien käytäntöjen jakaminen myös muille kunnille
- Samalla voimme oppia toisiltamme ja kehittää työtä yhdessä eteenpäin

Rasisminvastaista työtä tehdään kuutoskaupungeissa monella tasolla, aina kaupunkien strategisista linjauksista arkisiin palvelutilanteisiin.

Kyselyn tulokset tarjoavat esimerkkejä käytännöistä ja toimintamalleista, joita kaupungeissa on käytössä sekä suuntaa-antavaa kuvaa kokonaisuudesta.

Samalla tulokset muistuttavat, että työ rasismien ja muun syrjinnän ehkäisemiseksi on pitkäjänteinen prosessi ja kehittämistarpeita on edelleen paljon.

Dialogista toimintaan

**Kuntapäättäjät kuuntelivat
nuorten kokemuksia
rasismista ja ryhtyivät toimiin.**

Tutustu 16 kunnan toimenpiteisiin

[Liite_Paattajien-ja-nuorten-tilaisuuksissa-suunnitellut-toimenpiteet-30012026.pdf](#)

etno

Etnisten suhteiden
neuvottelukunta

Katso, mitä toimenpiteitä kunnissa tehdään nuorten kokeman rasismiin vähentämiseksi!

Heinola • Hämeenlinna • Jyväskylä • Kajaani • Kemi • Kuopio
Kuusamo • Lahti • Mikkeli • Oulu • Pori • Rovaniemi • Seinäjoki
Sotkamo • Tampere • Vaasa

etno

Etnisten suhteiden
neuvottelukunta

Dialogista toimintaan.

Päättäjät kuuntelivat nuorten kokemuksia rasismista ja havahtuivat. Tilanne on korjattava.

> Lue millaisiin toimiin 16 kuntaa on jo ryhtynyt.

etno Etnisten suhteiden neuvottelukunta

Rasisminvastainen viikko 2026

” Det får inte fortfarande se ut så här om sju år. Jag fick en större förståelse för rasism och hur mycket skada den orsakar.”

– Beslutsfattare som deltog i dialogarbetet

etno Delegationen för etniska relationer

Veckan mot rasism 2026

Kiitos!

Yhteydenotot:

Fanni Tainio

Verkostoasiantuntija, Kuntaliitto

fanni.tainio@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi

www.kommunforbundet.fi

Kulttuuripoliittinen selonteko kohti toimeenpanoa

Vartteja vapaa-ajasta 20.3.2026

Johanna Selkee, erityisasiantutija, Kuntaliitto

**”Hallitus laatii kulttuuripoliittisen
selonteon. Selonteon yhteydessä hallitus
toteuttaa poikkihallinnollisen luovien
alojen kasvustrategian.”**

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelma (2023)

Kulttuuripolitiikan keskeiset tavoitteet

Selonteko on kansallisen kulttuuripolitiikan strateginen suunnannäyttäjä.

Aikajänne ulottuu 2040-luvulle.

Eduskuntakäsittely kevätkaudella 2025 (VNS8/2024).

Eduskunnalta kannanotto (eduskunnan kirjelmä) valiokunnan mietinnön pohjalta (lokakuu 2025):

https://www.parliament.fi/FI/vaski/EduskunnanVastaus/Documents/EK_31+2025.pdf

OKM valmisteli toimeenpanosuunnitelman vuoden 2026 alussa.

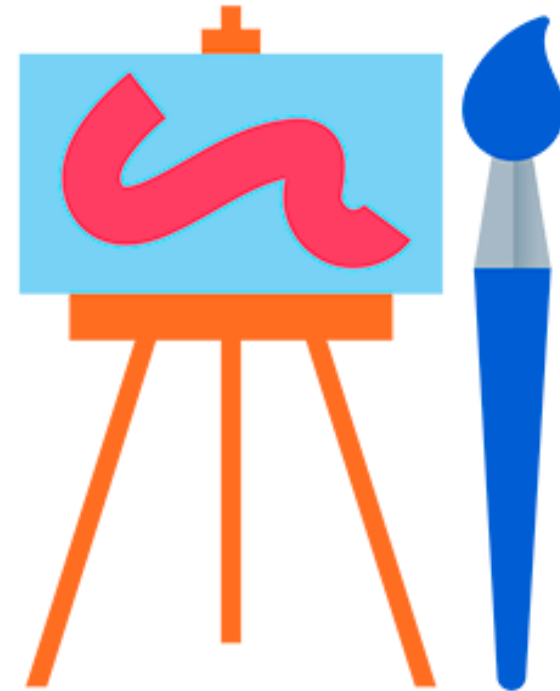
Onnistunut kulttuuripolitiikka

Se lisää kulttuurin tuottamaa arvoa, joka ilmenee sivistyksenä ja henkisenä pääomana, luottamuksena ja vahvana demokratiana sekä hyvinvointina ja kestäväenä taloutena.

Kulttuuripolitiikan tehtävänä on

- huolehtia taiteen ja kulttuurin tarjonnasta ja kysynnän lisäämisestä sekä laajasti verkostomaisesta toiminnasta hallinnonalojen välillä.
- huolehtia suomalaisen kulttuuriperinnön elinvoimaisuudesta,
- turvata lasten ja nuorten osallisuus kulttuuriin ja kulttuurikasvatukseen sekä polut taiteen ja kulttuurin eri alojen harrastamiseen ja ammattilaisuuteen,
- varmistaa vapaan taiteen toimintaedellytykset.

(Selonteko, s.10)

Kohti toimeenpanoa

- Hallitus antaa kevätistuntokauden 2026 loppuun mennessä sivistysvaliokunnalle selvityksen selonteon toimeenpanosuunnitelmasta.
- Valmisteluun otetaan mukaan kulttuuri- ja luovien alojen toimijat ja valmistelussa huomioidaan sivistysvaliokunnan mietinnössään esittämät kannanotot ja muut huomiot.

Kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanosuunnitelma

Kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanon sihteeristö

Painopisteet toimeenpanosuunnitelmalle

1. Luovan alan elinkeinotoiminta ja kasvu
2. Taide- ja kulttuuripalveluiden alueellinen saatavuus ja saavutettavuus
3. Tekijänoikeuksien ja kulttuurialan toimijoiden toimeentulon edistäminen
4. Kansallisen kulttuuriperinnön säilyttäminen osana henkistä kriisinkestävyyttä ja resilienssiä
5. Lastenkulttuuri sekä lasten ja nuorten osallisuus
6. Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen taide- ja kulttuuripalveluilla
7. Kulttuuripalveluiden merkitys syrjäytymisen ehkäisyssä ja integraatiossa.

(EK 31/2025 vp)

Valtio, kunnat ja yksityinen sektori vievät ehdotuksia eteenpäin omassa toiminnassaan.

Toimeenpanosuunnitelma pohjautuu arvoketjuun

- Arvoketju kuvaa kulttuurin ja taiteen tuotannon eri vaiheita ja niiden välistä suhdetta.
- Selonteossa esitetyt toimenpiteet on toimeenpanosuunnitelmassa ryhmitelty arvoketjun mukaan, johon ne ensisijaisesti liittyvät.

Kulttuurin arvoketju

Kulttuuriperintö ja tieto

Kulttuuriperintö ja tieto muodostavat perustan ja luovuuden lähteen kulttuurin arvoketjulle.

Luovuus ja tuotanto

Yksilöt ja yhteisöt luovat tietoon ja kulttuuriperintöön pohjautuvaa sisältöä.

Kehitys, levitys, jakelu ja markkinointi

Kulttuurisisältöä tuotetaan ja levitetään laajemmalle yleisölle ja se tavoittaa yleisönsä eri kanavien kautta.

Kulutus, käyttö, osallistuminen ja arvostus

Yleisö ottaa vastaan, käyttää, käsittelee ja arvioi kulttuurisisältöä.

Kunnat huomioitu arvoketjun eri osissa

- Vastuutahot ovat pääosin ministeriöitä.
- Yhteistyötahot on kuvattu toimeenpanotaulukkoon ylätasolla. Ne eivät poissulje muitakaan toimijoita.

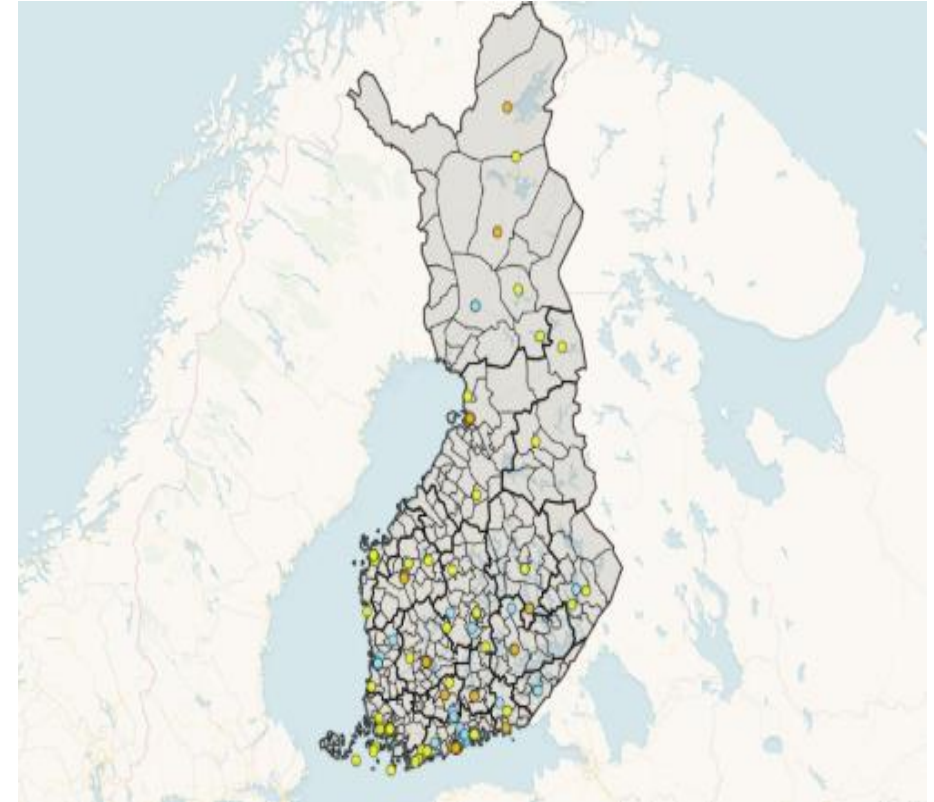
Kunnat yhteistyötahona mukana toimenpiteissä (n=59):

- Kulttuuriperintö ja tieto, kunnat mainittu 5/10 toimenpiteessä.
- Kehitys, levitys, jakelu ja markkinointi, kunnat mainittu 3/15 toimenpiteessä
- Kulutus, käyttö, osallistuminen ja arvostus kunnat mainittu 14/18 toimenpiteessä. Näistä 4 toimenpiteessä yhtenä vastuutahona.
- Lisäksi läpileikkaavissa teemoissa kunnat mainittu 1/9 toimenpiteessä.

Kulttuurikierros

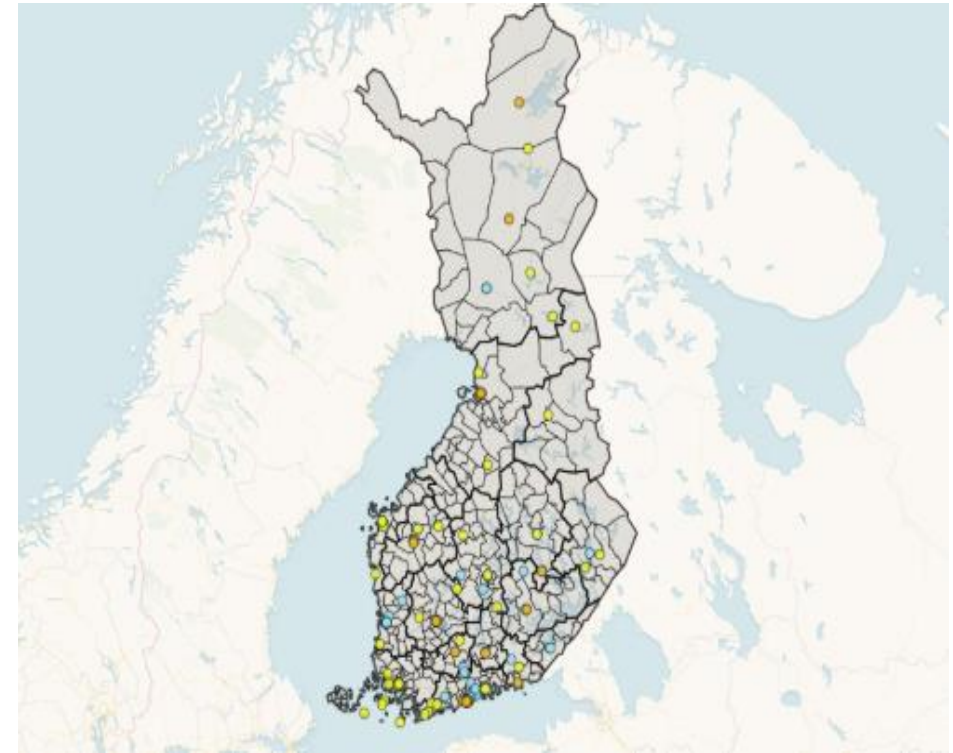
Kulttuurikierros

- ma 16.3. Oulu
- ma 23.3. Seinäjoki
- ti 24.3. Jyväskylä
- ke 25.3. Lahti
- ti 7.4. Joensuu
- pe 10.4. Rovaniemi
- ma 13.4. Turku
- ti 14.4. Helsinki
- OKM lähettää kutsut ja huolehtii ilmoittautumisista.
- Lisätiedot: kulttuuripoliittisen selonteon nettisivut, OKM:n tapahtumakalenteri ja hankeikkuna.

Kierroksen ohjelmakunto

- 9.30 saapuminen ja kahvit
- 10.00 Maakuntaliiton/ kaupungin/ yliopiston tervetulosanat
- 10.10-10.40 ministerin avauspuhe ja 110 – kulttuuriteon esittely
- 10.40-11.00 selonteon toimeenpanon esittely
- 11.00-12.00 ylijohtajan vetämä paneelikeskustelu toimeenpanosta
- 12.00-13.00 lounastauko
- 13.00-16.00 Kansalliset dialogi
 - nuorten kulttuuriosallisuus ja
 - kulttuurin huoltovarmuus

Panelisteiksi koulutoimi, elinkeinoelämä, sivistyshallinnon virastojen johtoa, tutkijoita, lastenkulttuurin edustaja, hyvinvointialueen edustaja, kulttuurisen moninaisuuden edustaja, poliitikkoja, kulttuurialan portinvartijoita, nuoria, vanhoja, rikkaita, köyhiä, kulttuurin kokijoita ja tekijöitä...

Kiitos.

Johanna Selkee
Erityisasiantuntija
Suomen Kuntaliitto ry
p. 050 435 9420
Johanna.selkee@kuntaliitto.fi
@JoSelkee

www.kuntaliitto.fi

Ajankohtaista

- Opetus- ja kulttuuriministeriö julistaa haettavaksi hallitusohjelman **Suomi liikkeelle -ohjelman Liikkuva koulu ja Move!-kehittämisyavustukset lukuvuodelle 2026-2027**. Avustukset haetaan Lupa- ja valvontavirastosta.
- Avustuksen päätavoitteena on tukea liikunnallisen toimintakulttuurin vahvistumista ja vakiintumista peruskouluissa sekä Move!-prosessin ja perusopetusikäisten lasten ja nuorten liikuntaneuvonnan kehittämistä.
- Avustusta voidaan myöntää
 - kunnille ja yksityisille koulutuksen järjestäjille
- Avustusta ei kuitenkaan voida myöntää esimerkiksi suoraan kuntien yksittäisille kouluille (hakijana tulee olla kunta)
- **Hakuaika alkaa 24.2.2026.**
Hakuaika päättyy 31.3.2026 klo 16.15.

Ajankohtaista

- **Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyön tilanne – yhdyspintafoorumi 8.4.2026** klo 9-11
 - Esillä tuoreet kunta- ja hyvinvointialuejohdon kyselytulokset
- **HYTE-treffit 10.4.2026 klo 9.00-10.00 aikuisväestön hyvinvoinnin teemalle**
- **Kuntien hyvinvointiseminaari 19.5.2026:** [Kuntien hyvinvointiseminaari 19.5.2026 | Kuntaliitto.fi](https://www.kuntaliitto.fi/kuntien-hyvinvointiseminaari-19-5-2026)
 - Teemana hyvinvoinnin ja elinvoiman yhteydet ja synergia
- **Seuraava Vartteja vapaa-ajasta 12.6.2026 klo 10.00-11.00**
 - Kuntien parlamentaarisen työn eteneminen, Susanna Huovinen, hyvinvointi- ja sivistysyksikön johtaja
 - Taiteen perusopetus, Johanna Selkee, kulttuurin erityisasiantuntija
 - Uimataito ja olosuhteet, Elsa Mantere, liikunnan ja nuorisotyön erityisasiantuntija
 - Kesän ajankohtaiset teemat

11.9.2026 klo 9.00-10.30

- Kehysriihen jälkeinen talousspesiaali

13.11.2026 klo 10.00-11.00

**KUNTA
LIITTO**

Kommun-
förbundet